4219 | ALFA | GÜNCEL | 172

NELSON MANDELA

APARTHEID'A HAYIR

VÉRONIQUE TADJO (1955)

Paris'te doğan ve Fildişi Sahili'nde büyüyen Véronique Tadjo apartheid ülkesine daima ıstıraplı bir ilgi duymuştur. Bugün orada, Güney Afrika'da yaşamaktadır. Bu eseri birinci tekil şahısla yazarak Mandela'yla samimi bir buluşma sunmaktadır.

ZEYNEP MERTOĞLU

Saint-Benoit Fransız Lisesini bitirdi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümünü tamamladıktan sonra Université de Paris II'de yüksek lisans eğitimi aldı. Yayınevleri ve gazetelerde editör ve çevirmen olarak çalıştı.

tamadres.com

Nelson Mandela: "Apartheid'a Hayır"
© 2018, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Nelson Mandela: "Non à l'apartheid"
© 2014, ACTES SUD

"Hayır diyebilmiş olanlar" dizisi
Murielle Szac tarafından yönetilmektedir.

Kitabın Türkçe yayın hakları Akan Ajans aracılığıyla Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Çeviren Zeynep Mertoğlu
Kitap Editörü Elif Yeşilkaya
Kapak İllüstrasyonu François Roca
Kapak Uygulama Elif Çepikkurt
Sayfa Tasarımı Ali Rıza Yati

ISBN 978-625-449-457-4

1. Basım: Aralık 2021

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29
Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 511 53 03 (pbx) Faks: (0212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 43949

kamadres.com

VÉRONIQUE TADJO

APARTHEID'A HAYIR NELSON MANDELA

tamadres.com

Çeviren: Zeynep Mertoğlu

ALFA

tamadres.com

1

Haziran 1941

bamasrs.com

"*Nie-blankes*" "Beyaz-olmayanlar"
Bütün siyahi yolcular trenden kendilerine ayrılmış perona iniyordu. Buradan birkaç metre ileride, "BEYAZ OLMAYANLAR İÇİN ÇIKIŞ" yazılı bir başka pano, onları solda karanlık bir geçişi izlemek zorunda bırakırken, Beyazlar ferah ve aydınlık olan ana çıkışa doğru dümdüz devam ediyordu.

Şehir zengindi ve ışıl ışıl parlıyordu, ne var ki neşesi sahteydi. Buna rağmen, tepelerinin görünmez olduğu yüksek binalara hayran olmamak elde değildi. Ya arabalar! Ömrümde bu kadar çok araba görmemiştim. Şehir etkinlik, gürültü ve hareketle uğuldu-

yordu. Ama bunlar bizim için, Siyahiler için değildi. Orada bulunmaya hakkımız yoktu.

Bu düşman toprağına girerken yıpranmış paltomun yakasını kaldırdım. Dikkat çekmemek için yüzümü saklamak, olabildiğince meçhul olmak istiyordum. Yine de Johannesburg'a geldiğim için memnundum çünkü Güney Afrika'nın nabzı orada atıyordu, tüm mücadeleler orada veriliyor, arzular orada çatışıyor ve umutlar birbirlerini orada eziyordu. Böylesi çetin ve güzel ülkemin başka hiçbir yerinde bu kadar çok deri rengi yoktur. Ne yazık ki her ton, her ırksal aidiyet kaderimizi belirler. Bunun uzlaşısı yoktur. Bizi bölen apartheid'dan* kaçmak imkânsızdır.

Yüz yıl kadar önce dünyanın dört bir yanından maceraperestler altın ve elmastan servet elde etmeye geldi. Tabiatın bu zengin toprağa bahşettiği değerli metalleri çıkarmak için derin madenler kazdılar.

Johannesburg bu aşırılıktan, bu kontrol edilemez zenginlik arzusundan doğdu. Bu

---

* Güney Afrika Cumhuriyeti'nde beyaz olmayanlara karşı uygulanan ırksal, siyasi ve ekonomik ayrımcılığa dayanan devlet politikası. 1994'te kaldırıldı –çn.

çelik şehrinin içinden hiçbir dere geçmez. Hiçbir nehir, derisinin kuruluğunu nemlendirmez. Hiçbir göl, yüzünü güzelleştirmez. Her şey insan eliyle inşa edilmiş, üretilmiştir: barajlar, bentler, çeşmeler. Ağaçların büyük bölümü, oraya bedeli ne olursa olsun yerleşmek isteyenlerce ithal edilip dikilmişti. Madenlerin işlemeye, işgücünün akmaya devam etmesi için hiçliğin etrafında bir hayat yaratmak gerekiyordu. Bana göre şehre biraz olsun şiir katanlar bu ağaçlardır. Kaldırımları nazik leylak bir halıyla kaplayan jakarandalar. Meydan okuma ve açgözlülük, para kazanmak ve onu muhafaza etmek. Elbette en güçlüler kazanmıştı.

Yorgunluğun beni ele geçirdiğini hissediyordum. Sırtım ağrıyordu. Yolculuk uzun ve çok rahatsızdı. Vagonum tıklım tıklımdı. Koltuğun üzerinde sıkışmış bir halde, anca ayaklarımı oynatacak kadar bir yere sahiptim. Ana gidiş, tüm yol boyunca valizlerinin üzerinde oturan yolcularla doluydu. Trenin başında, Beyazların tarafında boş koltuklar vardı. Bir parkta biraz olsun dinlenmeyi çok isterdim fakat her yerde bulunan yazılar

tanalkis.com

nedeniyle vazgeçiyordum: "BEYAZLARA AYRILMIŞ BANK."

Dayımın adresinin yazdığı kâğıt parçası yerinde mi diye bakmak için elimi paltomun iç cebine attım. Bir adam, Soweto'ya gitmek için taksiye binmem gereken otogarı göstermişti. Bir an önce oraya varmak istiyordum, zira *passbook* (geçiş belgesi) olmadan tutuklanırsam hapse girebilirdim. Transkei eyaletinde yaşadığım sürece, böyle bir belgeye ihtiyacım yoktu. Ancak şu anda Johannesburg'da bulunduğum için bir hırsız gibi saklanmak zorundaydım.

Her şey çok çabuk oldu. Kolejdeki grevden sonra kaçmam gerekti. "Şu Mandela tehlikeli bir elebaşı" demişti müdürümüz, düzeni yeniden tesis etmek için gelen polislere. Bunca adaletsizliği düşününce öfkeye kapılıyorum. Yalnızca eğitimimizi daha iyi koşullarda sürdürmek istiyorduk. O harap sınıfların, yıpranmış kitapların, iğrenç yemeklerin ve özellikle, özellikle beyaz profesörlerin bizim her halükârda ikincil görevlerde yer almaya mahkûm olduğumuza yönelik yaptığı küçümseme dolu yorumların nedeni neydi? Tahammül edilir gibi değildi. Aslına

ismailres.com

bakılırsa, ben yalnızca Babamın bana her zaman söylediği tavsiyeyi izlemiştim: "Kendine inan oğlum. Bizim de günümüz gelecek." Beni neden bu kadar erken yetim bıraktı ki? Mgadla, ben henüz bir çocukken şiddetli öksürükten öldü. Hastane çok uzaktı. Öksürük nöbetleri geceyi delip geçerken, annem sessizce ağlıyordu. Mgadla, ikimizi acımasız bir dünyada yalnız bırakarak çok erken gitti. Annem benim için endişeleniyor olmalı şimdi. Vedalarımız kısa sürdü. Kenara ayırdığı azıcık paradan verdi bana, sonra bir kâğıt parçasının üzerinde bir adres uzattı: "Git Johannesburg'daki dayının yanına sığın. Hayata yeniden başlayabilirsin. Ataların sana eşlik edecek."

Bunca adaletsizliği düşününce öfkeye kapılıyorum: beyaz çocukların iyi seviyede bir eğitime, yetkin öğretmenlere ve ihtiyacı olan kitaplara hakları vardı, oysa siyahi çocuklar harap binalarda, altmış kişilik sınıflarda, sallanan sıralarda sıkışmış bir haldeydi. İlk okul günümü düşündüğümde gülsem mi ağlasam mı bilmiyorum. Mgadla yatağın altındaki büyük sandığı açmış, özenle katlanmış naftalin kokan giysileri karıştırmış ve siyah bir

tanadres.com

pantolon çıkarmıştı. Sonra, hiç tereddütsüz eline bir makas almış ve giysiyi diz seviyesinde kesmişti. Bana uzattığında, büyük bir gururla üzerime geçirdim. Zavallı yoksul çocuğu. Ancak pantolon dizlerime düşüyordu. Ah babamın o kahkahası. Ben de onunla birlikte güldüm. Sonra belime kemer niyetine deriden bir şerit bağladı. Annem tüm sene giyeceğim kısa kollu bir gömlek dikmişti. Eve geldiğimde onu yıkar ve kuruturdu. Ayakkabılarım? Pazardan alınmış ikinci el bir çift ayakkabıydı. Köyün diğer çocukları gibi omzumdaki şalı bırakmıştım. Başka hiçbir şeye ihtiyacımız yoktu ve gömleğin altında da solucanlar gibi çıplak dolaşıyorduk. Sınıfa girmek için sıraya girdiğimde kalbimin nasıl umutla dolduğunu hâlâ hatırlarım. Mgadla okula gidiyor olmamdan o kadar mutluydu ki sabahları ben çıkarken yüzü aydınlanıyordu. Benim için başka bir hayat istiyordu, köyümüzün sınırlarını aşmayı başarmamı istiyordu. Yıl sonunda sanki bir ganimetmiş gibi karnemle gösteriş yapardı. Arkadaşlarını da çocuklarını okula göndermeleri için cesaretlendiriyordu: “Yüzümüzü değişime dönmeliyiz. Eğer gençlerimiz okuma yaz-

canalmas.com